

різні проекти, зокрема у лісовому господарстві [10, с. 132]. Пітер Пірс підкреслював необхідність врахування суспільних інтересів у процесі оцінки можливих інвестицій, визначаючи їх як суспільні інвестиції. На нашу думку, фінансування лісового господарства потрібно розглядати як суспільну інвестицію. У цьому випадку держава може регулювати вплив на зайнятість, довготермінову стабільність регіональної ресурсної пропозиції, наявність непрямих проявів вгод та витрат у суміжних сферах (сільському господарстві).

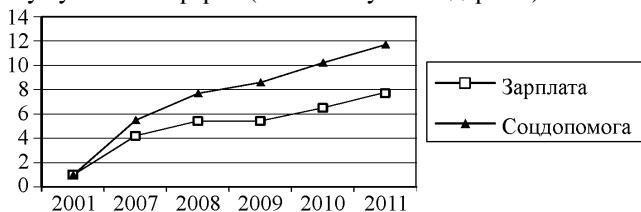

Рис. 2. Темпи росту зарплати та соціальної допомоги населення Львівщини за період 2001-2011 рр.

За останнє десятиліття спостерігаються приклади розроблення стратегії соціальної відповідальності, спрямовані на отримання конкурентних переваг, які полягають у проведенні лісової сертифікації підприємств галузі. Лісова сертифікація свідчить, що господарювання в лісах здійснюється на засадах сталого розвитку, із збалансованим і виваженим вирішенням екологічних, соціальних та економічних питань. Лісова сертифікація свідчить про добровільно взяті на себе зобов'язання з екологізації лісогосподарського виробництва, сприяючи у формуванні відповідального ринку споживання деревини та виробів з неї. Площа сертифікованих лісів становить 1,4 млн га або 14 % площі лісових земель країни.

Висновки. Політичне, економічне середовище існування бізнесу в Україні є несприятливим, тому лісові підприємства, як і інші учасники ринку, необхідність виживання вбачають у зменшенні тиску за допомогою вивільнення своїх працівників та використання послуг приватних підприємців і непрозорої зайнятості працівників, що дає змогу економити на єдиному соціальному внеску на зарплату, зменшити витрати на охорону праці тощо, а також знизити корупційне навантаження.

На державному рівні не враховуються соціальні особливості вивільнення працівників з підприємств лісового господарства, а саме створення додаткових потоків робочої сили до великих міст та за межі України, тобто виникнення проблем "заробітчанства" – збільшення кількості неповних сімей з проблемами виховання дітей, зростання злочинності у майбутньому, формування депресивних територій.

Література

1. Про схвалення Концепції реформування та розвитку лісового господарства: Розпорядження Кабінету міністрів України від 18 квіт. 2006 р., № 208-р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
2. Туниця Ю.Ю. Екологічна Конституція Землі / Ю.Ю. Туниця. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2011. – 440 с.
3. Синякевич І.М. Економіка лісокористування : підручник / І.М. Синякевич. – Львів : Вид-во ІЗМН, 2000. – 402 с.

4. Стігліц, Джозеф. Глобалізація та її тягар : пер. з англ. / Джозеф Стігліц. – К. : Вид. дім "КМ Академія", 2003. – 252 с.
5. Мішенін Є.В. Соціальна відповідальність у сфері раціонального використання та відтворення лісових ресурсів / Є.В. Мішенін, О.В. Степанова, Г.А. Мішеніна // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування : зб. наук. праць. – Сер.: Економіка. – Рівне : Вид-во НУВГП. – 2008. – Вип. 4 (44). – С. 365-372.
6. Мішенін Є.В. Еколого-економічні та соціальні орієнтири лісоресурсного розвитку на підприємницьких засадах / Є.В. Мішенін, Г.А. Мішеніна, І.С. Ярова // Вісник Сумського національного аграрного університету : зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 3(51). – С. 3-10.
7. Мурашко М.І. Концептуальні основи соціальної відповідальності бізнесу в Україні // Демографія та соціальна економіка : зб. наук. праць. – 2009. – № 2 (12). – С. 114-121.
8. Жук В. Напрями підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні / В. Жук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.niss.gov.ua/Monitor/November/13.htm>
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?ind_page=si.
10. Пірс П. Основи економіки лісового господарства : пер. з англ. / П. Пірс. – К. : Вид. дім "Еко-інформ", 2006. – 223 с.

Дячишин О.В. Аспекти соціальної відповідальності в лісовому господарстві

Рассмотрены ключевые аспекты концепции Национальной стратегии социальной ответственности бизнеса в Украине. Проанализирована динамика высвобождения работников на лесном предприятии и во Львовской области. Осуществлен анализ доходов жителей Львовщины. Установлено соотношение темпов роста заработной платы и социальной помощи в области. Проведен социологический опрос относительно успешности реформ в лесном хозяйстве. На примере предприятия рассмотрены аспекты социальной ответственности в лесном хозяйстве. Отмечена лесная сертификация как инструмент социальной ответственности лесных предприятий.

Ключевые слова: социальная ответственность, лесное хозяйство.

Dyachyshyn O.V. Aspects of Social Responsibility in Forestry

The paper considers the key aspects of the concept of the National Strategy for Business Social Responsibility in Ukraine. The paper analyzes the dynamics of layoffs in a forestry enterprise and in the Lviv Region. The analysis of the Lviv Region residents' incomes has been performed. The correlation between the growth rate of wages and social benefits in the region has been established. A sociological survey has been conducted on the success of reforms in forestry. Various aspects of social responsibility in forestry have been considered by the example of one enterprise. The paper emphasizes that the forest certification is an instrument of the social responsibility of forest enterprises.

Keywords: social responsibility, forestry.

УДК 336.01:338

Доц. Ф.Ф. Соханич, канд. екон. наук –
Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розкрито процеси управління фінансовими потоками підприємства. Обґрунтовано шляхи підвищення їх ефективності. Окреслено залежність витратної і доходної частин балансу підприємства та ефективності використання ресурсів від оптимізації бюджетування. Встановлено негативні тенденції дефіцитного та надлишкового грошових потоків підприємства. Розглянуто чинники впливу на управління фінансовими потоками підприємства. Систематизовано принципи ефективного управління грошовими потоками. Опрацьовано взаємозв'язок інструментів управління фінансовими ресурсами на їх раціональне використання. Запропоновано напрями ефективного управління грошовими потоками підприємства.

Ключові слова: фінансові потоки, управління, ефективність фінансових потоків, фінансова політика, оптимізація, бюджетування.

Постановка проблеми. Кожне підприємство, яке функціонує в сучасних умовах, стикається з проблемами, які пов'язані з раціональним розподілом фінансових ресурсів, вибором пріоритетних напрямів розвитку та створення необхідних стратегій. За цих умов виникає необхідність підвищення ефективності системи управління фінансовими потоками, що забезпечує раціональний розподіл коштів, особливості формування та руху фінансових потоків тощо.

Важливою складовою частиною фінансової політики підприємства є управління грошовими потоками, ефективність якого може пришвидшити процеси обігу капіталу. Це можливо завдяки ефективному використанню власних коштів, їх оптимальному бюджетуванню, зменшенню тривалості операційного циклу та як результат, зменшенню потреби в кредитних коштах. Необхідність управління грошовими потоками зумовлена потребою розроблення стратегічних і короткотермінових планів, підвищенням фінансової стійкості підприємства та постійним моніторингом витрат підприємства.

Управління фінансовими потоками потрібно спрямовувати на максимізацію ринкової вартості підприємства з метою залучення інвестиційних коштів. Значимо, що процес управління фінансовими потоками необхідно розглядати у чотиристоронньому ракурсі: з погляду планування, організації процесу, контролю за розподілом грошовими коштами та з урахуванням мотиваційного характеру.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Значення грошей у діяльності підприємств, шляхи їх надходження досліджували такі видатні економісти: А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, Дж. Кейнс. Важливий внесок у розроблення забезпечення управління грошовими потоками підприємств зробили сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема І. Бланк, В. Бочаров, Є. Брігхем, В. Галасюк, А. Горбунов, А. Кінг, Г. Ковальчук, Б. Колас, Ч. Лі, Л. Лігоненко, Л. Павлова, А. Поддєрьогін, Т. Рубінштейн, І. Тивончук, М. Тутарінова, Дж. Фіннерті, Н. Хахонова, Т. Черничко, Ю. Ямпольський та ін. Питання вдосконалення економічних механізмів висвітлено в роботах І. Балабанова, О. Василика, Н. Внукової, С. Жданова, О. Кириленко, О. Ковалюка, М. Крупки, І. Михасюка, С. Панчишина, С. Реверчука та ін. Водночас, недостатньо досліджено проблеми управління грошовими потоками підприємства.

Мета роботи полягає у підвищенні ефективності управління фінансовими потоками підприємств у сучасних умовах.

Викладення основного матеріалу. Управління фінансовими потоками входить до складу фінансового менеджменту і здійснюється у межах фінансової політики підприємства, розуміють його як спільну фінансову ідеологію, якої дотримується підприємство. Завданням фінансової політики є побудова ефективної системи управління фінансами, що забезпечує досягнення стратегічних і тактичних цілей діяльності підприємства [6].

У процесі розроблення механізму управління грошовими потоками підприємства, яке має на меті досягнення стабільного розвитку, встановлено основну мету здійснення управлінського впливу на формування, розподіл і перерозподіл грошових коштів підприємства, що полягає в комплексному використанні доходів і витрат та отриманні прибуткового грошового потоку.

Якість управління підприємством буде перебувати на прийнятному рівні тільки в тому разі, якщо буде мати позитивне значення рух грошових коштів від операційної діяльності та сукупний чистий рух грошових коштів. Інакше кажучи, підприємство буде своєчасно отримувати оплату за реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги від покупців і замовників, а також підприємство не буде відчувати дефіциту грошових коштів. Крім цього, якщо витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) будуть меншими від отриманих доходів, то підприємство може отримати прибуток [7, с. 115].

З цього приводу Ю.О. Єрешко запропонував три основних напрями оптимізаційної діяльності: синхронізацію в часі, збалансування за обсягами вхідних і вихідних грошових потоків, а також наближення чистого грошового потоку підприємства до показника мінімально необхідного залишку грошових активів [4, с. 23]. Важливим є визначення обсягів додатного та від'ємного грошових потоків, що здійснюється на основі їх оптимізації та визначення чистого грошового потоку підприємства. На практиці необхідним є переважання дохідної частини, оскільки збалансованість додатного та від'ємного грошового потоку прямує до нуля та призводить до утворення дефіцитного і надлишкового грошових потоків, що досить негативно впливає на діяльність підприємства.

Негативні тенденції дефіцитного грошового потоку підприємства проявляються у зниженні ліквідності та рівня платоспроможності підприємства. Це може призвести до збільшення тривалості фінансового циклу підприємства, зростання кредиторської заборгованості, зниження показників ефективності використання капіталу підприємства та інших наслідків. Негативні тенденції надлишкового грошового потоку можуть проявлятися у такому: не всі наявні грошові кошти задіяні в обороті підприємства, втрата реальної вартості тимчасово вільних коштів унаслідок інфляції; уповільнення оборотності капіталу через простій коштів; втрачається частина потенційного доходу у зв'язку з втраченою вигодою від прибуткового розміщення коштів в операційному або інвестиційному процесі [9, с. 247].

Загалом, формування чистого грошового потоку підприємства можна визначити за допомогою функції

$$ЧГП_i = \sum_{i=1}^n (BxГПП_i - BxдГПП_i) \rightarrow 0, \quad (1)$$

де: $ЧГП_i$ – чистий грошовий потік підприємства за i -й період; $BxГПП_i$; $BxдГПП_i$ – валовий вхідний і вихідний грошові потоки підприємства в i -му періоді відповідно [3]. Основні принципи управління грошовими потоками подано на рис. 1.

Наявність вчасної та достовірної фінансової інформації для підприємства дає змогу враховувати інтереси зацікавлених осіб, тобто акціонерів, інвесторів тощо, забезпечує раціональне використання грошових коштів, дає змогу встановити довірливі відносини між суб'єктами господарювання, банками, страховими компаніями, виявити внутрішньогосподарські резерви з метою ефективного їх використання та збільшення прибутку. Таким чином, суб'єкти господарювання зацікавлені в отриманні достовірної інформації про діяльність підприємства.

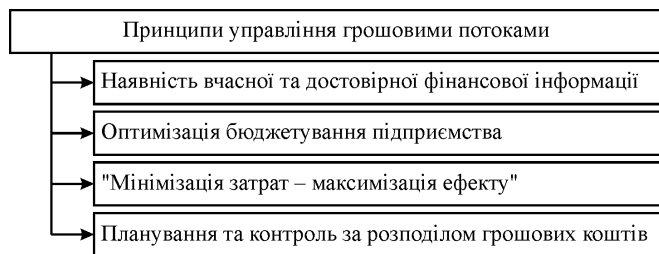

Рис. 1. Принципи ефективного управління грошовими потоками

Оптимізація бюджетування забезпечує розроблення, реалізацію й аналіз виконання бюджетів, оптимізацію ресурсних потоків, забезпечує економію, дає змогу вдосконалити процеси управління грошовими ресурсами, підвищити рівень інвестиційної привабливості й конкурентоспроможності підприємства. Тобто бюджетування забезпечує оптимізацію витратної і доходної частин балансу підприємства, підвищує ефективність використання ресурсів та витрат.

Принцип "Мінімізація затрат – максимізація ефекту" означає, що за мінімальних виробничих витрат підприємства необхідно забезпечити максимальний обсяг виробництва продукції. Особливо важливо враховувати цей принцип на довгостроковий період, оскільки і праця, і капітал у цьому разі виступають як змінні чинники.

Планування та контроль за розподілом грошових коштів характеризується поетапним здійсненням:

- розрахунок грошових надходжень за період;
- визначення можливих відтоків (виплат) грошових коштів;
- розрахунок чистого грошового потоку (надлишку або недостачі грошових коштів);
- розрахунок загальної потреби в короткостроковому фінансуванні [5].

Під час вибору інструментів управління фінансовими потоками необхідно враховувати низку чинників впливу, які наведено на рис. 2.

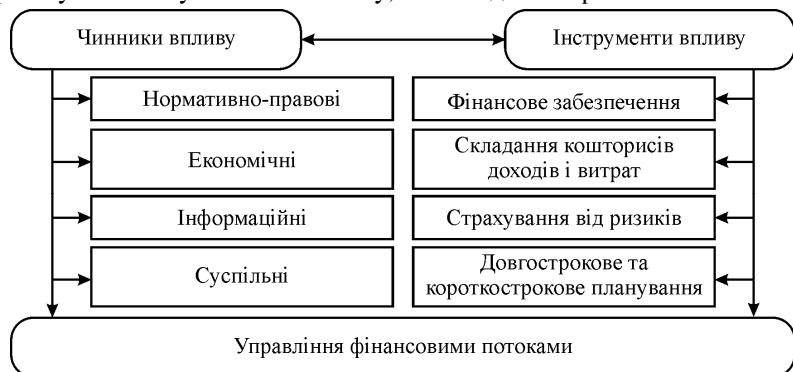

Рис. 2. Чинники впливу на управління фінансовими потоками підприємства

Управління грошовими потоками передбачає цілеспрямований вплив на процеси акумуляції грошових коштів, їх витрачання та перерозподіл з метою

збалансування фінансово-господарської діяльності підприємства [10, с. 172]. Для ефективного управління грошовими потоками необхідно знати: величину грошових потоків за певний час; основні їх елементи; види діяльності, що утворюють потік коштів [8].

Для підвищення ефективності управління грошовими потоками вітчизняних підприємств необхідно:

- залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості та платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків;
- визначати потоки в обліковій, зокрема оперативній інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методику аналізу грошових потоків;
- враховувати фактори руху коштів вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах невизначеності та ризику [9].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Для підвищення ефективності управління фінансовими потоками необхідно: по-перше, узгодити цілі підприємства з фінансовими можливостями; по-друге, здійснювати ефективне планування довгострокового та короткострокового напрямів розвитку підприємства; по-третє, забезпечити оптимізацію грошових потоків та їх ефективне бюджетування; по-четверте, здійснювати постійний контроль за розподілом грошових коштів; по-п'яте, формувати резервні джерела фінансування; по-шосте, підвищувати рівень інвестування підприємства. Отже, головним завданням для підвищення ефективності управління грошовими потоками – забезпечення платоспроможності підприємства.

Перспективними подальшими дослідженнями у цій сфері є вивчення проблем економічних збитків, які можуть виникнути в процесі неефективного управління грошовими потоками.

Література

1. Гайдаєнко О. Аналіз якості управління грошовими потоками на підприємстві ПАТ "Одеський коровай" / О. Гайдаєнко, Н. Григор'єва. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2743/1/>.
2. Деменіна О.М. Управління грошовими потоками в межах концепції фінансової рівноваги підприємств / О.М. Деменіна // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2004. – № 7(37). – С. 14-18.
3. Єрешко Ю.О. Моделі оптимізації грошових потоків підприємства / Ю.О. Єрешко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://economy.kpi.ua/files/files/35_kpi_2013.doc.
4. Єрешко Ю.О. Сутність і структура механізму управління грошовими потоками підприємства / Ю.О. Єрешко // Економічний вісник НТУУ "КПІ" : наук. журнал. – К. : ВПІ ВПК "Політехніка". – 2011. – № 8. – С. 20-25.
5. Карпенко Л.М. Методи оптимізації та моделі управління грошовими потоками на підприємстві / Л.М. Карпенко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1280/1/>.
6. Ковда Н.І. Структура фінансових потоків підприємства / Н.І. Ковда. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/782/1>
7. Кошельок Г.В. Оцінка якості управління грошовими потоками на підприємстві / Г.В. Кошельок // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 1 (48). – С. 108-115.
8. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент / Г.О. Крамаренко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://pidruchniki.com/1120061143673/finans/printsipl_upravlinnya_groshovimi_potokami_pidpriyemstva.

9. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства / В.В. Нагайчук // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 1 (52). – С. 245-249. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://Vsed_2014_1_39.pdf

10. Орлова В.В. Механізм управління грошовими потоками готельного комплексу / В.В. Орлова, С.П. Оришко // Карпатський край : зб. наук. праць. – 2013. – № 1(3). – С. 167-176.

11. Чумак В.Д. Управління грошовими потоками при попередженні банкрутства сільсько-господарських підприємств / В.Д. Чумак, К.М. Чумак. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/327.pdf>

Соханич Ф.Ф. Повышение эффективности процесса управления финансовыми потоками предприятия

Раскрыты процессы управления финансовыми потоками предприятия. Обоснованы пути повышения их эффективности. Очерчена зависимость расходной и доходной частей баланса предприятия и эффективности использования ресурсов от оптимизации бюджетирования. Установлены негативные тенденции дефицитного и избыточного денежных потоков предприятия. Приведены факторы влияния на управление финансовыми потоками предприятия. Систематизированы принципы эффективного управления денежными потоками. Проработана взаимосвязь инструментов управления финансовыми ресурсами на их рациональное использование. Предложены направления эффективного управления денежными потоками предприятия.

Ключевые слова: финансовые потоки, управление, эффективность финансовых потоков, финансовая политика, оптимизация, бюджетирование.

Sokhanych F.F. The Increase of Management Efficiency of the Enterprise Financial Streams

The processes of management of company's financial flows are researched. The ways of improving their efficiency are determined. The dependence of expense and a profitable part of balance and efficiency of the use of resources sheet on optimization of budget control is outlined. Some negative trends in deficit and surplus the company's cash flow are revealed. The factors of influence on the management of enterprise financial streams are outlined. The principles of effective cash flow management are systematized. Relationship of management tools and financial resources for their sustainable use is characterized. The directions of the effective management of cash flows of the company flow are proposed.

Keywords: financial flows, management, efficiency of financial flows, financial policy, optimization, budgeting.

УДК 336.71:338.27

Доц. О.С. Іршак, канд. екон. наук –
Львівський НУ ім. Івана Франка

МІСЦЕ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Запропоновано визначення поняття "система управління банківською діяльністю" та "механізм управління банківською діяльністю". Наведено основні елементи системи управління банківською діяльністю, досліджено сучасний стан функціонування макроекономічного прогнозування, визначено місце і роль макроекономічного прогнозування в системі управління банківською діяльністю. Доведено, що макроекономічне прогнозування банків повинне мати системний і стратегічний характер, а також є найголовнішим інструментом, який допомагає ухвалювати ефективні управлінські рішення. Виділено чинники, які впливають на прогнозування розвитку банківської діяльності.

Ключові слова: прогноз, макроекономічне прогнозування, банківська діяльність, система управління банківською діяльністю, функції управління банківської діяльності, планування, стимулювання, організація, контроль.

Вступ. Розвиток макроекономічного прогнозування банківської діяльності відіграє важливу роль у системі управління банківською діяльністю. Проблеми розвитку управління банківською діяльністю упродовж останнього десятиліття привертають все більше уваги провідних вітчизняних і зарубіжних учених-економістів. Макроекономічне прогнозування банківської діяльності є найголовнішою функцією, яка допомагає приймати ефективні управлінські рішення. З огляду на це, обрана тема є надзвичайно актуальною та важливим питанням сьогодення.

У сучасних наукових дослідженнях чимало уваги приділено проблемам управління банківською діяльністю, зокрема і його основним функціям. Серед вітчизняних науковців особливої уваги заслуговують роботи О.А. Кириченка, О.С. Любуна, В.І. Міщенко, Н.П. Погореленко, С.К. Реверчука, В.Ф. Савченка та ін. Наукові дослідження стосовно управління банківською діяльністю є досить значними, проте не приділено достатньої уваги такій функції як макроекономічне прогнозування, що і зумовило вибір теми роботи.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження функціонування макроекономічного прогнозування в системі управління банківською діяльністю. Для досягнення цієї мети виділено низку завдань, а саме:

- з'ясувати сутність поняття "система управління банківською діяльністю" та "механізм управління банківською діяльністю";
- дослідити сучасний стан і визначити недоліки функціонування макроекономічного прогнозування;
- визначити місце і роль макроекономічного прогнозування в системі управління банківською діяльністю.

Результати дослідження. Актуальність прогнозів для управління економікою обґрунтував відомий російський економіст М. Кондратьєв 90 років тому, аналізуючи методологію розроблення планів у СРСР. Він пов'язав якість планування з передбаченням ходу перебігу соціально-економічного явища та оцінкою ефекту від управлінського рішення, вперше звернув увагу на складність проблеми якості прогнозів [4, с. 86]. Саме він у 1922-1928 рр. вперше на статистичному матеріалі обґрунтував явище довгих хвиль в економіці, які демонструють зміни у структурі світової економіки, спричинені технологічними революціями та інституціональними інноваціями. Виродження нинішньої економічної парадигми і криза у світовому капіталістичному господарстві як ніколи загострюють інтерес до прогнозних досліджень довгострокового порядку. Сьогодні різна інтерпретація періодики чергування "спадів" і "підйомів" М. Кондратьєва – це методологічна основа сучасної прогностики, історично випробувана об'єктивною дійсністю. Після 1991 р. проблематика "планування-прогнозування" перемістилася переважно в сферу макроекономічного регулювання.

Світова фінансова криза та погіршення макроекономічних показників України впродовж 2013-2014 рр. вимагають від управління банківською діяльністю відповідних змін. На наш погляд, управління банківською діяльністю – це механізм, який спрямований на постійний нагляд та контроль за діяльністю банківських установ, що забезпечує захищеність від ризиків, зовнішніх і внутрішніх загроз, а також підвищення ефективності депозитної, кредитної, інвестиційної та іншої діяльності.